

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

*70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) магистратура
мутахассислигининг малака талаблари*

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат шарқшунослик университети;

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича ўкув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «24» 08 даги 4 - сонли йигилишида маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «25» 08 даги 365 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРӢӢ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаблари “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган расмий меъёрий-услубий хужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/п		бет
1.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигининг умумий тавсифи.....</i>	4
1.1.	Кўлланиш соҳаси	4
1.1.1.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабининг қўлланилиши</i>	4
1.1.2.	Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	4
1.2.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятлари тавсифи.....</i>	4
1.2.1.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари</i>	4
1.2.2.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари</i>	4
1.2.3.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари</i>	5
1.2.4.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий вазифалари</i>	5
2.	<i>70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) таълим мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий компетенцияларига кўйиладиган талаблар</i>	6
2.1.	Умумий компетенциялар.....	6
2.2.	Касбий компетенциялар.....	7
	Библиографик маълумотлар.....	8
	Келишув вараги	9

1. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислигининг умумий тавсифи

70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрлаш кундузги таълим шаклида амалга оширилади. Мутахассислик бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Магистратура дастурининг меъёрий муддати 2 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) магистратура мутахассислиги малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби 70230202 – *Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича)* магистратура мутахассислиги бўйича магистрлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур магистратура мутахассислиги бўйича малака талаблари, ўкув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиши ва янгилаш, улар асосида ўкув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўкув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

- магистратура мутахассислигининг ўкув режаси ва фан дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

- магистратура битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

- олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

- олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган баклавриат битирувчилари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тавсифи

1.2.1. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг соҳалари:

70230202 – *Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича)* – “Тиллар” таълим соҳасига оид мутахассислик бўлиб, барча таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва гарб тилларини ўқитиш, илмий, филологик, лингвистик масалалар билан боғлиқ академик, илмий-тадқиқот ҳамда илмий-ишлаб чиқариш муассасалари ва ташкилотлари; давлат бошқаруви органлари; Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари; хорижий шарқ мамлакатлари билан боғлиқ давлат ва жамоат ташкилотлари; тури мулкчилик шаклидаги корхоналарда комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- олий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, умумий ўрта, ўрта маҳсус, профессионал таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва гарб тилларини ўқитиш бўйича педагогик фаолият;

- Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтлари ва марказларида ҳамда олий таълим муассасаларида шарқ тилишунослиги соҳасида илмий ва амалий тадқиқот, назарий ва амалий таҳлил, моделлаштиришни амалга ошириш жараёнлари;
- давлат ва махаллий бошқарув органлари, иқтисодиёт ва молия бошқаруви органларида бошқарув жараёнлари;
- иқтисодиёт тармоклари, ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш мажмуалари, турли мулкчилик шаклидаги ассоциациялар, корпорациялар, концернлар, фирма, компаниялар, холдинг, ишлаб чиқариш бирлашмаларида таржимонлик ва иш юритишни ташкил этиш ва бошқариш жараёнлари.

1.2.3. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг турлари

- илмий тадқиқот фаолияти;
- таржимонлик фаолияти (таржимон, таржимон-референт, гид-таржимон);
- педагогик фаолият;
- маданиятларо мулокот фаолияти;
- ташкилий-бошқарув фаолияти;
- турли хизматлар кўрсатиш фаолияти.

1.2.4. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий вазифалари:

70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) мутахассислиги бўйича Миллий малака рамкасининг 7-малака даражаси ҳамда магистр касбий фаолиятларининг соҳалари, обьектлари ва турларига мувофиқ магистратура битирувчиси қуидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

Илмий тадқиқот ва педагогик фаолиятида:

- мутахассисликка мос янги илмий натижалар, илмий адабиётлар ёки илмий-тадқиқот лойиҳаларини таҳлил килиш;
- шарқ тиллари юзасидан бирламчи манбаларга суюнган ҳолда, инновацион ва фундаментал тадқиқотлар олиб бориш, соҳанинг назарий ва амалий муаммоларини билиш, давр учун долзарб, хали ишланмаган муаммоларни аниклай олиш;
- шарқ тилларининг амалий ҳамда назарий масалаларини ечиш учун илмий хуносалар ва тавсиялар бериш;
- тадқиқотлarda қўлланган методологик ёндашув тамойилларининг тадрижи, этногенез, маданий, ижтимоий-сиёсий муносабатлар масаласи ва адабий тил луғат таркибидаги ўзгаришлар масаласи;
- ўтказилаётган илмий-тадқиқот ишлари мавзуи бўйича методларни тадқиқ килиш ва ишлаб чиқиш;
- илмий ҳисоботлар ва тушунтириш хатларини ишлаб чиқиш;
- ўтказилаётган тадқиқотлар мавзуси бўйича илмий шарҳларни ишлаб чиқиш ва библиографияларни тузиш;
- илмий семинарлар, илмий-амалий конференциялар ишида иштирок этиш;
- илмий журналларга соҳа бўйича илмий мақолалар тайёрлашолий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, профессионал таълим муассасаларида мутахассислиги бўйича педагогик ва ўқув-услубий фаолият юритиш;
- олий таълим, қайта тайёрлаш ва малака ошириш, умумий ўрта, ўрта маҳсус, профессионал таълим муассасаларида мутахассисликка оид фанлар ҳамда шарқ ва гарб тилларини ўқитиш бўйича педагогик ва ўқув-услубий фаолият юритиш;
- ўқув жараёнини ва илмий фаолиятни ташкил қилиш, замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан, ўқитишининг техник воситаларидан фойдаланиб ўқув машғулотларини ўтказиш;
- электрон (e-learning), мобил (m-learning), масофавий ахборот технология ва ўқув-методик мажмуаларни мукаммал ўзлаштириш;
- педагогик ва илмий маҳорати ҳамда малакасини мунтазам ошириб бориш.

Таржимонлик (таржимон, таржимон-референт, гид-таржимон) фаолиятида:

- ҳукумат тадбирлари, расмий йиғинлар, учрашувларда синхрон таржима ишларини амалга ошира олиш;
- халқаро конгресс, конференция ва семинарларда эркин таржима қила олиш;
- хорижий тиллардан она тилига ва она тилидан хорижий тилларга адекват таржима қила олиш;
- синхрон кабина ускуна ва жиҳозларидан түлиқ фойдалана билиш;
- диалогларни тез ва саводли таржима қилиш;
- турли соҳаларга оид терминлардан хабардор бўлиш;
- тезкор қарорларни қабул қила олиш ва ҳозиржавоб бўлиш;
- жараёнларни тизимли таҳлил қила олиш;

Маданиятлараро мулокот фаолиятида:

- маданиятлараро мулокотда модератор вазифасини бажариш;
- “тил-маданият-мулoкot” алоқаларини амалга ошириш;
- глобаллашув жараёнида миллый-маданий меросни тарғиб қилиш;
- миллатлараро маданий алоқалар ривожида фаолият олиб бориш;
- давлат ва жамоат ташкилотларида таржимон, катта таржимон, бўлим бошлиғи, референт ва уларга тенглаштирилган лавозимларда касбий фаолият юритиш;
- маданиятлараро мулокотнинг турли жабҳаларида муайян таржима шаклларини, стратегияларини ва усусларини кўллаб таржима қилиш;
- лисоний, лингвомаданий, адекватликни ва коммуникатив мақсадни инобатга олган ҳолда мулокот олиб бориш;
- ҳукумат тадбирлари, расмий йиғинларда, учрашувлар ва сайёхлик соҳасида синхрон таржима ишларини амалга ошириш;

Ташкилий-бошқарув ҳамда консалтинг хизмат кўрсатиш фаолиятида:

- ташкилот, корхона ва уларнинг алоҳида бўлинмалар ташкилий тузилмасини оптималлаштириш, ходимларнинг профессионал тайёргарлик даражасини ошириб боришни ташкил қилиш ва бошқариш, меҳнат салоҳиятидан самарали фойдаланишини режалаштириш, меҳнатни рағбатлантириш тизимини йўлга қўйиш;
- ҳўжалик юритувчи субъект фаолиятини режалаштириш, ҳисоб-китоб ва таҳлил қилиш бўйича услубий кўрсатмалар, ҳуқуқий ҳамда меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар ишлаб чиқиш;
- қабул қилинадиган қарорларни ижтимоий-иктисодий самарадорлик мезонлари асосида уларни хавф-хатар ва оқибатларини ҳисобга олган ҳолда бошқарув қарорлари варианtlарини ишлаб чиқиша ҳамда танлаб олишни асослашда иштирок этиш;
- шартномаларни тузиш учун зарур бўлган ҳужжатларни тўплаш, тезкор ва статистик ҳисботни олиб боришни ташкил этиш, ҳисботларни тузиш тартибларини аниқлаш;
- шарқ ва ғарб тиллари бўйича таржима ишларини ташкил этиш ва амалга ошириш.

2. 70230202 – Синхрон таржима (шарқ тиллари бўйича) таълим мутахассислиги бўйича магистрларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- илмий дунёқарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асоси, иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш кобилиятига эга бўлиши;
- ўрганилган шарқ ва ғарб тилларидан бирида касбий фаолиятига оид ҳужжатлар ва ишлар моҳиятини тушуниши, илмий тадқиқот ва педагогика методологиясини билиши ва

касбий фаолияти ундан замонавий илмий асосда касб фаолиятида фойдалана билиши;

- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил кила олиши;

- ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий кўриб чиқиш ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;

- ўз фаолиятида меъёрий-хукукий ҳужжатлардан фойдалана олиши, ўзининг касбий фаолиятида асосли мустақил қарорлар қабул кила билиши;

- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, саклаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш кўникмаларига эга бўлиши;

- ахборот технологияларидан фойдалана олиш, ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш қобилиятига эга бўлиши.

2.2. Касбий компетенциялар:

- илмий, амалий тадқиқотлар олиб бориш, тажриба натижаларини қайта ишлаш ва улар асосида илмий асосланган хulosалар чиқариш, илмий мақолалар тайёрлаш ва таҳрир қилиш, илмий семинар, конференция ва симпозиумларни ташкил этиш, ўтказиш, илмий лойихаларни ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиш;

- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланишни билиш;

- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашишни билиш;

- илмий фаолияти натижалари бўйича давлат ва хорижда эълон қилинган лойихаларда иштирок этиш учун лойиха тайёрлаш кўникмаларига эга бўлиши;

- давлат, нодавлат ва нотижорат ташкилотлари томонидан эълон қилинган лойихаларда иштирок этиш учун лойиха тайёрлаш малакаларига эга бўлиши;

- ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш кўникмаларига эга бўлиши;

- синхрон таржима назариясининг турли йўналишлари, стратегиялари хақида чукур назарий билимларга эга бўлиш ва уларни илмий фаолиятига татбиқ қилиши;

- қиёсий тилшунослик ва таржима лингвистикасининг турли назарияларини таҳлил қилиши ва уларга муносабат билдириши;

- синхрон ва кетма-кет таржима амалиётини пухта эгаллаши ва уларни амалиётга татбиқ қилиши;

- синхрон кабина ускуна ва жиҳозларидан тўлиқ фойдалана билиши;

- она тилидан хорижий тилларга ва хорижий тиллардан она тилига адекват таржималарни амалга ошириши;

- ҳар иккала тил сўз бойлигини чукур ўзлаштириши ва соҳавий терминлардан тўлиқ фойдалана олиши;

- тил ва маданиятнинг ўзаро алоқасини таҳлил қилиши;

- лингвомаданий бирликлар ва маданий маълумотларни таржима қилиш усулларини билиши ва улардан фойдалана олиши;

- тиллараро ва маданиятлараро юз бериши мумкин бўлган сценарийлар моделини ишлаб чиқиш кўникмаларига эга бўлиши ва улардан фойдалана олиши керак.

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гурӯҳ Т 55

ОҚС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, касбий фаолият обьекти, касбий фаолият соҳаси, магистратуранинг ўқув режа ва фан дастури, профиль, ўқув цикли, ўқиб-ўрганиш натижалари, синхрон таржима, адекват таржима, синхрон кабина жиҳозлари, сўз бойлиги, соҳага оид терминлар, нутқ артикуляцияси, аниқ дикция, касбий этика, таржимон стратегияси, коммуникатив максад, аналитик шарҳ, лингвомаданий бирлик, илмий бошқариш, ахборот коммуникатив тизимлар, замонавий тадқиқот методлари, замонавий педагогик технологиялар, моделлар ва моделлаш, илмий тадқиқотни ташкил килиш, виртуал электрон билим манбалари.

КЕЛИШУВ ВАРАГИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ:

Тошкент давлат шарқшунослик университети

Ректор

Г.Ш.Рихсиева

2021 йил « 18 » 08

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги Олий таълим министрлигидаги
ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор
технологияларни татбиқ этиш маркази

Директор в.б.

М.Эсанов

2021 йил « 18 » 08

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси
Ҳалқ Таълими вазирлиги хузуридаги
Республика Таълим маркази

Директор

Ш.Сатторов

2021 йил « 18 » 08

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар
академияси Абу Райхон Беруний
номидаги Шарқшунослик институти

Директор

Б.Абдухалимов

2021 йил « 18 » 08

М.Ў.

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети

Ректор

У.Азизов

2021 йил « 18 » 08